

3. Анісімов Д.О. Об'єктивна сторона складу протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 4. С. 312-317.

4. Анісімов Д.О. Суб'єкт протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 1. С. 233-237.

5. Про запобігання впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційних правопорушень : Закон України від 03.11.2015 № 743-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-19> (дата звернення: 26.11.2021).

6. Анісімов Д.О. Щодо визнання протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційним злочином. *Напрями реформування кримінальної юстиції в Україні* : матеріали науково-практичного семінару (м. Львів, Львівський державний університет внутрішніх справ, 22 травня 2020 р.). Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. С. 14-18.

Бочковий Олексій Васильович

завідувач навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

СОЦІАЛЬНА ВІДКРИТІСТЬ У МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРОТИДІЮ КОРУПЦІЇ ТА ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Корупція нерозривно пов'язана з організованою злочинністю. Часто організовані групи чи злочинні організації використовують корупцію для прикриття своєї злочинної діяльності або щоб уникнути покарання. Та й самі корупціонери інколи об'єднуються для маскуванню своєї протиправної діяльності, формуючи при цьому злочинні групи.

Більше того, неефективна протидія корупції в державі сприяє поширенню організованої злочинності за рахунок розширення можливостей для злочинного промислу та уникнення відповідальності. Крім того, неконтрольований ріст корупції в державі сприяє отриманню державних посад, які мають значний вплив на протидію злочинності, особами зі сфери впливу організованих злочинних груп та організацій.

Загалом, корупція має багато проявів та всі вони по різному впливають на суспільство. Єдине, що об'єднує такий вплив, то це його негативний характер.

Разом з тим, сама по собі корупція є лише симптомом «хвороби», причини якої у неефективному державному управлінні. У даному аспекті простежується корисність корупції для України, адже вона показує сфери, які найбільш уражені та потребують реагування у вигляді коригування державної політики, або ж є необхідність «хірургічного» втручання у вигляді ліквідації

окремих структур чи органів. Але такі шляхи реагування можливі у випадку, коли точно поставлений «діагноз» і є мотивація щодо подолання корупції у тій чи іншій сфері.

Інша ситуація у випадках, коли уражена корупцією сфера державного управління не визнає свого «захворювання» і виправдовується корумпованим менеджментом, заміна якого жодним чином не впливає на ситуацію.

Схожої позиції дотримується відома дослідниця С. Роуз-Аккерман. Корупція, на її погляд, пов'язана як з надмірним державним втручанням в економіку, так і з неспроможністю державного апарату до ефективного управління. У зв'язку з цим корупція може бути цілком функціональна, так як виступає противагою надмірної бюрократизації; засобом прискорення в процесах прийняття управлінських рішень та сприяє ефективному господарюванню [1]. Цю точку зору розвиває І. Валюшко, на думку якого корупція «є багатоаспектним соціальним явищем, що відображає недосконале функціонування державних і суспільних інститутів і водночас вона є реакцією суспільства на політичні, економічні, ідеологічні й управлінські вади суспільного розвитку» [2, с. 69].

К. Лейес та Н. Лефф уточнюють, що в транзитивних забюрократизованих державах хабарі можуть допомагати здолати надмірні бар'єри, встановлені неефективною бюрократією [3, р. 9]. Так само А. Хайденхаймер зазначав, що корупція сприяє соціальній та політичній інтеграції в суспільствах часів кардинальних змін, задовольняючи ті потреби, які залишилися поза офіційними процедурами [4, р. 362–363]. Водночас корупція, на думку С. Хантінгтона, в транзитивних державах, де зберіглися сильні авторитарні тенденції, навіть здатна зміцнювати політичну систему шляхом посилення опозиційних партій та інших інститутів, які в іншому випадку були б позбавлені доступу до держави, причому навіть в тих випадках, коли корупція послаблює політичний розвиток [5, р. 47].

Якщо ми погоджуємося з тим, що корупцію можна порівнювати з хворобою суспільства, то вітчизняні антикорупційні заходи нагадують заклинання шамана у протидії хворобам. І це при тому, що усім відомі ліки, проте державі або не вигідно або немає коштів їх придбати. А удосконалення існуючих інституцій можна порівняти з імітацією цим самим шаманом своєї потрібності для укріплення своєї неефективності.

На сьогодні протидія корупції є найбільш згадуваною темою для обговорення у медіапросторі, проте це жодним чином не говорить про ефективність антикорупційної діяльності.

Чи не кожний ЗМІ, так само як і стрічка новин у Фейсбук рясніє повідомленнями про викриття чергового хабарника, створення чергового антикорупційного органу чи видання нормативно-правового акту, який має сприяти протидії корупції. Виходячи з кількості фактів виявлення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією у пересічного громадянина може скластися враження успішної антикорупційної діяльності. Та, на жаль, це не так.

А сам факт корупційного правопорушення стає предметом офіційного розслідування завдяки журналістським розслідувань та суспільному резонансу і аж ніяк діяльності державних органів, які уповноважені на антикорупційну діяльність.

Ми бачимо неефективність антикорупційної політики, проте вперто продовжуємо створювати контролюючі антикорупційні органи, куди призначаються одні й ті ж службовці, які багато років займали посади у інших контролюючих чи правоохоронних органах, яких постійно звинувачують у корумпованості. Така собі замкнена система: службовці корумпованих структур влаштовуються на роботу до новостворених антикорупційних структур, щоб протидіяти корупції у тих структурах, у яких вони раніше працювали.

Відбувається своєрідна імітація антикорупційної діяльності, адже здійснювані заходи не ефективні. Часто виявлений журналістами чи громадськими активістами факт вчинення корупційних дій, чи навіть підозра на них, що спричинило значний суспільний резонанс отримує відповідне реагування зі сторони державних органів. У кращому випадку, скомпрометованого чиновника звільняють, демонструючи рішучість та безкомпромісність до таких порушень [6, 7]. Проте фактично відбувається лише стримування резонансу, шляхом зміни статусу таких осіб, адже до відповідальності нікого не притягують, конфіскації не відбувається, а вплив таких осіб на підконтрольні сфери залишається. Більше того, через деякий час упійманий на корупції чиновник звертається до суду та поновлюється на посаді, отримавши значні кошти компенсації за неправомірне звільнення. Вказані факти вказують на організований характер корупційної діяльності з залученням різних державних інституцій.

При цьому, є дієві шляхи подолання нищівного корупційного впливу. Один з них, це автоматизований фінансовий моніторинг держслужбовців з відповідною автоматизованою системою санкціонування, яка мінімізує людський фактор у прийнятті рішень щодо корупціонерів. Першим кроком на шляху запровадження автоматизованого фінансового контролю стало електронне декларування доходів [8], на яке вже вчиняються атаки правового характеру [9]. Та далі справа не пішла.

Хоча іноземний досвід показує, що процедура декларування доходів є нормою не тільки державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а й для усіх фізичних та юридичних осіб [10]. Більше того, у більшості розвинених країнах фінансовий контроль давно автоматизований, адже за сучасного розвитку інформаційних систем запровадження не складне, а ефективність висока. Наприклад у Великобританії фінансовий моніторинг у автоматичному режимі здійснюється щодо державних службовців у 5 поколіннях (діти, внуки, батьки, діди). Таким чином виключається можливість записати майно, отримане корупційним шляхом на родичів. Рахунки блокуються, а реєстрація майна відміняється. Організувати такий порядок в Україні не складно.

Існує думка, що повністю викоринити корупцію неможливо. Така позиція, у деякій мірі, підтверджується тим, що у деяких східних країнах існує смертна кара за корупційні діяння і виконання таких вироків відбувається щороку. Але можливо звести корупцію до рівня, який не буде становити загрози для життя суспільства та держави.

Отже, навіть біглий аналіз стану корупції в Україні вказує на її критичний рівень, що підтверджується й міжнародними експертами [11]. Антикорупційні заходи, які застосовують державні органи України не є ефективними й фактично імітують антикорупційну діяльність, шляхом заповнення повідомленнями антикорупційного змісту медіа простір.

Одним із шляхів вирішення проблеми вважаємо якнайшвидше запровадження автоматизованого фінансового контролю за держслужбовцями для виключення людського фактору та маніпуляцій зі сторони зацікавлених осіб. При цьому, саме відкритість суспільства у медіапросторі сприяє суспільному резонансу корупційних дій та неможливості замовчування протиправної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Роуз-Екерман Сьюзен. Корупція та урядування. Причини, наслідки та зміни; пер. з англійської С. Кокізіук, Р. Ткачук. К. : "К.І.С.", 2004. 296 с.
2. Валюшко І. В. Соціальні чинники протидії корупції в Україні // Стратегічні пріоритети. 2013. № 2. С. 69–73.
3. Leyes C. What is the Problem About Corruption? // Journal of Modern African Studies. 1965. Vol. 3. – № 2. P. 215–230.
4. Heidenheimer A. Political Corruption: A Handbook / Heidenheimer, A., Johnston, M., Levine, V. (dir. pub!). New Brunswick: Transaction Publishers, 1989. P. 362–363.
5. Huntington S. Modernization and Corruption. Political Order in Changing Societies / Samuel P. Huntington. – New Haven, Conn: Yale University Press, 1968. 488 p.
6. Зеленский уволил главу СБУ в Николаевской области // Украинская правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/11/18/7273989/>
7. После скандала с нарушением карантина уволен глава департамента Нацполиции // Украинская правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/11/18/7273985/>
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
9. В'ячеслав Шрамович. Крок до скасування безвізу і проблем з МВФ. Що означає суперечливе рішення Конституційного суду. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-54722000>
10. Польща і корупція: життя чиновників відкриють законом. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2222765-polsa-i-korupcia-zitta-cinovnikiv-vidkriut-zakonom.html>

11. Індекс сприйняття корупції – 2020. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattyu-koruptsiyi-2020/>

Бадалова Тетяна Геннадіївна

ад'юнкт кафедри кримінального процесу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, майор поліції

Науковий керівник:

Федченко Володимир Михайлович

професор кафедри кримінального процесу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСТРАДИЦІЇ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Корупція є складним соціальним явищем, яке негативно впливає на всі сфери розвитку держави, загрожує реалізації принципів верховенства права та соціальної справедливості, визнаних у Конституції України базовими правами людини, перешкоджає розвитку демократії. Найбільшу шкоду ця проблема завдає відносинам між громадянами та державою, представленою уповноваженими органами.

11 червня 2009 року Верховною Радою України було ухвалено ряд антикорупційних правових актів: “Конвенцію Організації Об’єднаних Націй проти корупції” (UNCAC), Кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією і Додатковий протокол до Конвенції.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про запобігання корупції» спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції [1].

Згідно примітки до ст. 45 КК України під корупційними злочинами розуміють злочини, передбачені статтями чинного Кримінального кодексу України [2]:

статтею 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем);

статтею 262 (викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем);